REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA LOKALNO SAMOUPRAVO, KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Sofinancira Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

RRA GIZ
ZDRUŽENJE REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJ

ZRC SAZU

Slovenski regionalno razvojni sklad
Slovenian Regional Development Fund

SLOVENSKI REGIONALNI DNEVI 2026

Konkurenčne regije za kakovostno življenje

4. in 5. november, 2026
Kongresni center Adria, Ankaran

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA LOKALNO SAMOUPRAVO, KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Sofinancira Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

RRA GIZ
ZDRUŽENJE REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJ

ZRC SAZU

Slovenski regionalno razvojni sklad
Slovenian Regional Development Fund

POZDRAVNI NAGOVOR

dr. Monika Kirbiš Rojs, MLSKRR
Gregor Strmčnik, Občina Ankaran
Matjaž Ribaš, SRRS

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA LOKALNO SAMOUPRAVO, KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Sofinancira Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

RRA GIZ
ZDRUŽENJE REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJ

ZRC SAZU

Slovenski regionalno razvojni sklad
Slovenian Regional Development Fund

OKROGLA MIZA

REGIJSKI STRATEŠKI DOKUMENTI V PRAKSI: OD PRIPRAVE DO IZVAJANJA

MODERATOR:
Uroš Rozman, RRA Koroška

SODELUJOČI:
mag. Nataša Ritonija, RRA Podravje
mag. Lilijana Madjar, RRA LUR
Anja Šerc, RRA Zasavje
mag. Boštjan Požar, RRA Zeleni kras
Metka Šošterič, MLSKRR
Valentina Lavrenčič, MOP

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA LOKALNO SAMOUPRAVO, KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Sofinancira Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

RRA GIZ
ZDRUŽENJE REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJ

ZRC SAZU

Slovenski regionalno razvojni sklad
Slovenian Regional Development Fund

PREDSTAVITVE

PRIMERI PRAKS

MODERATOR:
dr. Jani Kozina, ZRC SAZU

SODELUJOČI:
dr. Damjan Kavaš, IER
dr. David Bole, ZRC SAZU
mag. Borut Fakin, VINAKOPER, d.o.o.
Jasmina Opec Vörös, MDDSZ

Inštitut za ekonomska raziskovanja
Institute for Economic Research

IZKUŠNJE Z IZVAJANJEM REGIONALNE POLITIKE V OBDOBJU 2014–2020

dr. Damjan Kavaš, direktor
Inštitut za ekonomska raziskovanja, www.ier.si

ZRC SAZU

Inštitut za ekonomska raziskovanja
Institute for Economic Research

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA LOKALNO SAMOUPRAVO, KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

ARIS Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Kaj smo vrednotili: 11 sklopov ukrepov in instrumentov

Dogovori za razvoj regij (DRR)
15. člen ZSRR-2 · 2015–2024
37 operacij poslovne infrastrukture, kolesarske povezave, 62 okoljskih projektov, PN 7

Obmejna problemska območja (OPO)
24. člen · 10 razpisov 2018–2020

Problemska območja z visoko brezposelnostjo
25. člen + pomurski zakon · 2010–2020

Avtohtoni narodni skupnosti
14. člen · programi od 2017/2018

Razvoj območij, kjer živi romska skupnost
14. člen · razpis 2016–2017

Regijske garancijske sheme (RGS)
19. člen · garancije 2015–2018

Regijske štipendijske sheme (RŠS)
19. člen

Brezplačen prenos državnega premoženja
29. člen

Nujni ukrepi in državne pomoči
30. člen · 10 odobrenih, 9 realiziranih

Investicije podjetij
31. člen · 6 od 25 projektov

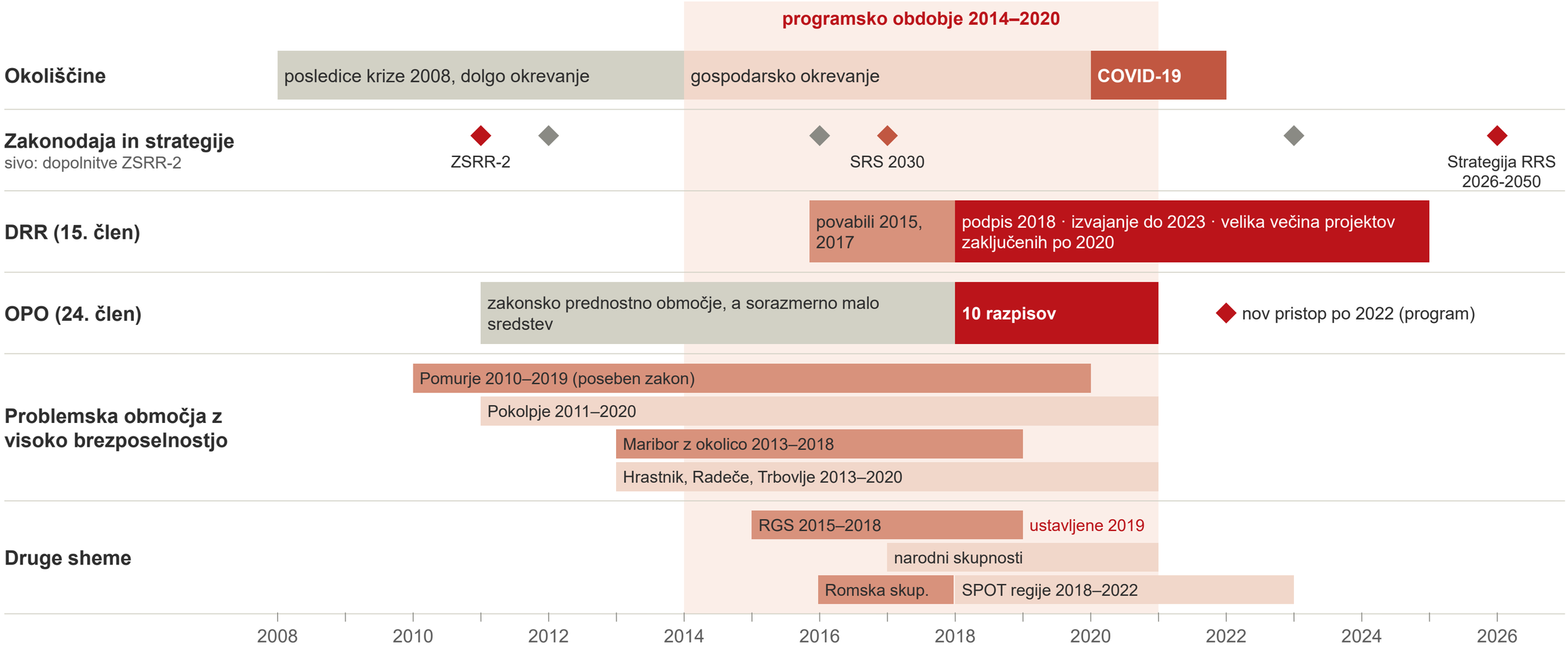
SPOT regije
2018–2022 · ZSRR-2 ni pravna podlaga

ZSRR-2
Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja

Kaj zajema analiza

- Jedro: programsko obdobje 2014–2020. Evidentirani zaključki DRR segajo do 31. 12. 2024.
- Problemska območja: programi od 2010. Sinteza obstoječih vrednotenj.
- 2021–2027: ankete in intervjuji. Celovito vrednotenje ni vključeno.
- Merilo: kazalniki 2021–2027 kot okvir za presojo razvojnih trendov, brez določanja ciljev za nazaj.
- Metode: dokumenti, intervjuji, štirje vprašalniki, prostorske analize in baza AJPES. Različni podatkovni preseki.

Instrumenti so nastajali v spreminjajočih se okoliščinah

Podatki omogočajo presojo izvedbe, redko pa vplivov

	DRR	OPO	30. in 31. člen	Problemska območja z visoko brezposelnostjo
Podatkovna osnova	Baza: 235 projektov, uradna številka 241 projektov. Različni viri in razlage kazalnikov.	10 razpisov 2018–2020; administrativni podatki in baza AJPES 2013–2023.	30. člen: 10 odobrenih, 9 realiziranih primerov. 31. člen: 6 od 25 projektov.	Obstoječa vmesna in končna vrednotenja štirih programov.
Ankete in dopolnitve	74 od 212 občin (34,9 %), vseh 12 RRA; intervjuji. Odziv se razlikuje po vprašanjih.	21 od 90 občin OPO (23,3 %): 4 velike, 17 majhnih.	30. člen: finančni podatki za 9 realiziranih primerov. 31. člen: za 4 podjetja do 2025.	Ankete in intervjuji iz izvornih vrednotenj.
Omejitve presoje	Neto učinki, stroškovna učinkovitost in trajnost niso zanesljivo ocenljivi.	Ni kontrolne skupine. Pripis OPO po sedežu podjetja, brez potrditve lokacije naložbe.	Ni dokazane dodatnosti ali najmanjšega potrebnega zneska. Vzorec 31. člena ni reprezentativen.	Vzročnega učinka ni mogoče ločiti od splošnega gospodarskega okrevanja.

Razpoložljivi podatki ne omogočajo enake globine presoje pri vseh instrumentih. Omejitve podatkov ne dokazujejo odsotnosti razvojnega vpliva.

Različni instrumenti – različna razvojna logika

Instrument	Namen	Upravičenci	Oblika podpore	Čas do učinkov	Smiselno merilo*
DRR	uresničevanje regionalnih razvojnih programov (RRP); regijski in sektorski projekti	občine, javni zavodi, partnerji v regiji	nepovratna sredstva evropske kohezijske politike (EKP) + lastna udeležba	dolg	raba in učinki infrastrukture
OPO	vitalnost obmejnih območij; dostop podjetij do financiranja	mala in srednja podjetja (MSP) na OPO	mikrokrediti, posojila, nepovratna sredstva	kratek do srednji	preživetje, naložbe, delovna mesta
Problemska območja z visoko brezposelnostjo	zmanjšati strukturno brezposelnost	podjetja, brezposelni, občine	paket: subvencije, krediti, davčne olajšave, usposabljanje	srednji	zaposlenost in produktivnost
RGS / RŠS (19. člen)	dostop do kreditov / kadri za regijsko gospodarstvo	MSP / štipendisti in delodajalci	garancije, subvencija obresti / sofinanciranje štipendij	srednji do dolg	rast podjetij / zaposlitev štipendistov
30. člen	odziv na nepredvidljive dogodke	občine, podjetja, posamezniki	30. člen: nepovratna pomoč	hiter odziv na šok	hitrost in sorazmernost pomoči
31. člen	večje investicije (nad 2 mio €) z delovnimi mesti	posamezna podjetja	regionalna državna pomoč	srednji do dolg	dodatnost, trajna delovna mesta

Obseg podpore in razvojni trendi zahtevajo ločeno presojo

3,1 mrd € — ocenjena vrednost projektnih predlogov regij ob 1. povabilu DRR (2015)

479,7 mio € — sofinanciranje države v podpisanih DRR iz obeh povabil (241 projektov)

83,07 mio € — realizirana sredstva desetih razpisov, pripisana OPO po sedežu podjetja

155,75 mio € — finančni načrt štirih ožjih programov spodbujanja konkurenčnosti

Projektni dosežki in razvoj območij

ANALIZA

Raven projektov: večina razpoložljivih kazalnikov DRR je dosežena ali blizu cilja. Pri OPO je realiziranih 95,2 % odobrenih, vendar 71,8 % razpisanih sredstev. Finančna realizacija sama ne meri razvojnega vpliva.

ANALIZA

Raven regij: večina kazalnikov se izboljšuje, hkrati se povečujejo regionalne razlike, še posebej ekonomske, centralizacija delovnih mest.

OPO: razvojni razkorak se pri več kazalnikih povečuje. Problemska območja: brezposelnost se znižuje tudi zaradi okrevanja gospodarstva.

Teh gibanj ni mogoče neposredno pripisati uspehu ali neuspehu ukrepov.

Zneski imajo različne osnove: vrednost predlogov, javno sofinanciranje, realizacija in finančni načrt. Niso neposredno primerljivi.

Različni instrumenti imajo različne rezultate in tveganja

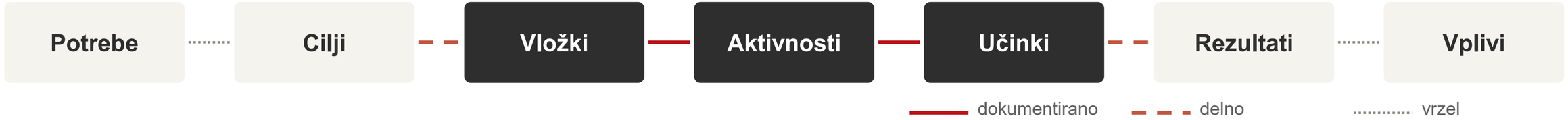
Instrument	Ključna ugotovitev	Pojasnilo oziroma tveganje	Omejitev presoje
Poslovna infrastruktura 37 operacij DRR	Cilj zasedenosti: 20 doseženih, 5 delno, 10 z ničelno zasedenostjo, 2 neocenljivi.	Za 10 operacij z ničelno zasedenostjo: 16,75 mio € odobrenega sofinanciranja. Ni dokumentiranih analiz povpraševanja.	Neznani datumi meritev in nepreverjeni kazalniki. Nabor vključuje cone, inkubatorje in povezave.
OPO	Realizacija: 95,2 % odobrenih, 71,8 % razpisanih sredstev.	Podpora investicijam in stabilizaciji. 60,8 % podpore je povratne.	Brez kontrolne skupine. Pripis po sedežu podjetja.
Problemska območja	Brezposelnost pod 17 %, produktivnostne in plačne vrzeli ostajajo.	Okrevanje celotnega gospodarstva. V Pomurju 84 % novih zaposlitev v 4 podjetjih.	Sinteza obstoječih vrednotenj brez kontrafaktuala.
RGS	148 garancij, 54 % načrta. Načrt dosežen v Podravju in na Koroškem.	Omejeno zanimanje bank, drugi krediti in povezovanje z nepovratnimi viri.	Prejemniki so bili že izhodiščno uspešnejši. Primerjava z vsemi podjetji.
30. člen	9 realiziranih primerov. Po zadnjih podatkih je aktivnih 6 prejemnikov, 3 so prenehali.	3 primeri z znanimi datumi: dolg čas do odločitve. Subvencije, reprogrami in odpisi imajo različne mehanizme.	Preživetje podjetja ni dokaz učinka pomoči. Dodatnost ni ocenljiva.
31. člen 6 od 25 projektov	4 podjetja: leta 2025 neto prirast 36,19 FTE, 64,6 % načrta.	Dobri rezultati pri 2 podjetjih, 1 projekt nedokončan, 1 projekt s tveganji.	Vzorec ni reprezentativen. Dodatnost ni dokazana.

Manjši ciljni instrumenti: dosežki in priporočila

Instrument	Ključna ugotovitev	Omejitev presoje
Madžarska narodna skupnost	27 analiziranih prejemnikov (2018–2023). Zaposlenost 2017–2023: 232 na 302. Program poroča 23 novih mest.	Prirast 70 zaposlenih ni enak 23 programskim zaposlitvam. Skupini sta se razlikovali že pred podporo.
Italijanska narodna skupnost	24 analiziranih prejemnikov. Zaposlenost 2017–2023: 28 na 56. Produktivnost ostaja nižja od primerjalne skupine.	10 od 24 prejemnikov je podporo prejelo šele 2023. Celotne rasti ni mogoče pripisati programu.
Romska skupnost razpis 2016–2017	11 projektov v 9 občinah. Pogodbeno 99,4 % razpisanih, realizirano 85,3 % odobrenih sredstev.	Fizična infrastruktura ne dokazuje izboljšanja bivanja. Pomembni so zakoniti priključki in lastništvo.
RŠS	Evidenca: 2.399 štipendij, 955 zaključkov izobraževanja, 618 zaposlitev pri štipenditorju.	Različni pogledi (RRA, pristojno ministrstvo).
Brezplačen prenos 29. člen	91 projektov v 63 občinah, 428 nepremičnin. Evidenca: 32 zaključenih projektov (35,2 %).	Evidenčni status ne potrjuje dejanskega zaključka. Presek 13. 10. 2026.
SPOT regije 2018–2022	ZSRR-2 ni naveden med pravnimi podlagami razpisov. Sogovornik RRA ga označi za sektorski razpis.	Obseg svetovanj ne izkazuje nastanka podjetij ali izboljšanja njihove uspešnosti.

Narodni skupnosti: primerjave kažejo ugodnejšo rast zaposlenosti prejemnikov, vendar ne potrjujejo, da je celotna rast posledica podpore.

Kje se veriga od sredstev do vplivov pretrga

Potrebe → cilji: vrzel

Cilji RP 2014–2020 niso opredeljeni. Za 37 operacij in razpise OPO ni dokumentirane analize potreb.

Cilji → vložki: delno

Vsebine DRR so sledile prednostnim naložbam OP EKP. Povezava z razvojnimi potrebami RRP je bila šibka.

Vložki → učinki: dokumentirano

Finančna realizacija in fizični kazalniki so evidentirani – a z neusklajenimi viri.

Učinki → rezultati: delno

Kazalniki poročani ob zaključku so omejeni.

Rezultati → vplivi: vrzel

Pri večini sklopov ni ustrezne primerjalne osnove. Prispevek otežujejo časovni zamiki in zunanji dejavniki.

Delovna mesta: kaj podatki dopuščajo

Ustvarjena

»Nova«, »ustvarjena«, »pogodbeno predvidena« se v poročilih uporabljajo izmenično. Pomurje: 647 od 770 novih zaposlitev v štirih velikih podjetjih.

Ohranjena

OPO COVID-19: poročanih 2.110 ohranjenih delovnih mest (načrt 1.966) – ob zaključku, brez poznejše preveritve.

Kakovostna

Skoraj brez podatkov. Brezposelnost se je znižala, produktivnostne in plačne vrzeli ostajajo; pri RGS rast zaposlenih, manj ugodna dodana vrednost na zaposlenega.

Procesne ovire: deloma v zasnovi, deloma v izvedbi

Zasnova instrumentov

- Vsebine DRR vezane na OP EKP, šibka povezava z razvojnimi potrebami regij
- Občinske kvote omejujejo izbor po regionalnem pomenu
- Priprava projektov brez stabilnega financiranja, zato tudi sistemska projektna nezrelost
- 30. člen: brez rokov za komisijo in odločbo ter brez predpisanega spremljanja
- 31. člen: ni enotne evidence rezultatov in finančnih tveganj

Izvajanje

- Pozna zagotovitev sredstev: povabili 2015 in 2017, podpis 2018
- Spreminjanje pravil (2019) in navodil; pogoste menjave skrbnikov
- Na soglasja in mnenja so upravičenci čakali tudi več kot eno leto
- Šibka medresorska koordinacija; komunikacija pogosto mimo RRA
- Prekinitve: RGS ustavljene 2019, RŠS prekinjene med obdobjem

Posledice za upravičence in cilje

218 od 234

projektov DRR z znanim zaključkom po letu 2020 (93,2 %)

zamude

zamujanje odločitev: dovoljenja, soglasja, dokumentacija

krajši čas

za izvedbo in posledično podražitve investicij

manjše občine

slabše obveščene in vključene

Izbor instrumentov, povezovanje in trajnost projektov

Naslonjenost na infrastrukturo

ANALIZA

- Večinski del sredstev za infrastrukturo lokalnih skupnosti.
- DRR: največ sredstev in projektov v PO 4, nato PO 6.
- Pogrešane vsebine: znanje, inovacije, kadri in digitalizacija.

Celovitost in povezovanje

ANALIZA

- Celoviti projekti niso bili sistematično podprti. Sinergije niso načrtovane ali dokazane za celoten nabor.
- Občine in RRA opozarjajo na neusklajenost programov DRR, CTN, CLLD in nacionalnih razpisov.
- Za strukturno preoblikovanje OPO ni namenskega instrumenta.

Povratna ali nepovratna sredstva?

10 razpisov OPO: realizacija 101,46 mio €

- Problemska območja: nepovratna sredstva bolje realizirana – kar po poročilu ne dokazuje, da so nujno bolj učinkovita.
- RGS: garancije so dosegle predvsem finančno zdrava podjetja.

PRIPOROČILO

Celovit projekt potrebuje zagotovljeno financiranje izvedbe in delovanja po zaključku podpore. Obnovljena stavba potrebuje program uporabe, infrastruktura pa upravljavca in sredstva za vzdrževanje. Fazna izvedba mora zagotoviti nadaljevanje in uporabnost posamezne faze.

Nauki 2014–2020: kaj je bilo začasno in kaj ostaja

Vezano na takratne okoliščine

- Dolgo okrevanje po krizi 2008 in nizko izhodišče leta 2014
- Občuten zamik izvajanja Operativnega programa
- Covid-19 v času, ko bi se morali kazati učinki
- Cilji regionalne politike niso bili opredeljeni – za 2021–2027 so določeni štirje splošni cilji
- Leta 2014 ni bilo pravne podlage za izvedbo RGS

Se ponavlja v obdobju 2021–2027

ANALIZA | ZAZNAVE DELEŽNIKOV

- Pozen začetek in projektna nezrelost
- Prevladujoča občinska logika
- Šibko vertikalno in horizontalno upravljanje
- Pomanjkljivo spremljanje in vrednotenje
- Nabor vsebin DRR zožen

Premiki: pristop OPO po 2022 ocenjuje kot boljši 11 od 19 občin (57,9 %). Ministrstvo poroča o izboljšani bazi DRR, ki še ne zagotavlja ustreznega spremljanja.

Primerjava različnih vidikov izvajanja DRR 2014–2020 in 2021–2027

Vidik izvajanja DRR	Občine			RRA		
ocena 1 (zelo slabo) – 5 (odlično)	2014–20	2021–27	Δ	2014–20	2021–27	Δ
PRIPRAVA IN OKVIR						
Jasnost državnih usmeritev	3,1	**3,1**	0,0	2,8	**3,0**	▲ **+0,2**
Pravočasnost začetka priprave	2,7	**2,8**	▲ **+0,2**	2,1	**2,2**	+0,1
Preglednost meril in postopkov	3,1	**3,2**	▲ **+0,2**	2,8	**2,9**	+0,1
Kakovost teritorialnega dialoga	3,3	**3,5**	▲ **+0,2**	3,2	**3,4**	▲ **+0,2**
IZBOR IN VSEBINA PROJEKTOV						
Regionalna usmerjenost projektov	2,9	**3,1**	▲ **+0,2**	2,4	**2,5**	+0,1
Ustreznost vsebin in prioritet	3,1	**3,0**	−0,1	2,3	**2,2**	−0,1
Projektna zrelost ob vključitvi v DRR	3,0	**3,2**	▲ **+0,2**	2,5	**2,6**	+0,1
Vloga RRA pri usklajevanju nabora projektov	3,6	**3,6**	0,0	3,7	**3,8**	+0,1
Vpliv regije na končni nabor projektov	3,4	**3,3**	−0,1	3,2	**3,4**	▲ **+0,2**
Usklajenost z RRP	3,6	**3,6**	0,0	3,2	**2,9**	▼ **−0,3**
IZVAJANJE						
Zahtevnost dovoljenj in soglasij	2,8	**2,8**	0,0	2,3	**2,3**	0,0
Predvidljivost financiranja in sofinanciranja	3,3	**3,5**	+0,1	3,0	**3,1**	+0,1
Vloga ministrstev in organov v sestavi	3,1	**3,2**	+0,1	2,8	**2,9**	+0,1
Administrativna zahtevnost	3,0	**3,0**	0,0	2,8	**3,0**	▲ **+0,2**
Ustreznost kadrovskih kapacitet	3,0	**3,2**	+0,1	3,3	**3,4**	+0,1
Hitrost prehoda v odobritev in izvedbo	2,8	**2,6**	▼ **−0,2**	2,3	**2,1**	▼ **−0,2**
POVEZANOST IN UČINEK						
Povezanost z drugimi programi in instrumenti	2,9	**2,9**	0,0	2,4	**2,4**	0,0
Skupni razvojni učinek	3,3	**3,3**	0,0	3,3	**3,1**	▼ **−0,2**

< 2,5 · 2,5–2,9 · ▲▼ sprememba za vsaj 0,2 točke · občine: 74 odgovorov, RRA: vseh 12

Kaj kaže primerjava

ZAZNAVE DELEŽNIKOV

- **Malo sprememb:** pri večini vidikov se ocene razlikujejo največ za nekaj desetink – izrazitega izboljšanja DRR občine ne zaznavajo.
- **RRA so kritičnejše:** za 2021–2027 ocenjujejo 10 od 18 vidikov pod 3,0 (občine 4).
- **Najšibkejše točke:** pravočasnost začetka, dovoljenja in soglasja ter hitrost prehoda v izvedbo, ki se je pri obeh skupinah še poslabšala.
- **Premiki navzgor:** teritorialni dialog (občine in RRA +0,2); pri občinah tudi regionalna usmerjenost in projektna zrelost.
- **Skupni razvojni učinek:** občine 3,3 v obeh obdobjih, RRA 3,3 → 3,1; usklajenost z RRP pri RRA 3,2 → 2,9.

Previdno: *obdobje 2021–2027 ob anketi še ni bilo zaključeno, del anketirancev pri DRR 2014–2020 ni sodeloval.*

Priporočila

Sodelovanje

- **Prenova ZSRR-2:** vse štiri javne razprave (Kranj, Brestanica, Pivka, Maribor) in pisno mnenje
- **OECD (2026):** srečanja in pisne pripombe
- **Strategija regionalnega razvoja Slovenije 2026–2050**
- **Predstavitve:** Razvojni dnevi občin (Laško, 10. 9. 2026); konferenca v Kopru (18. 9. 2026)

Priporočila

1. Ustreznost ukrepov, pravočasnost in predvidljivost (sredstva, nameni, pogoji, merila, izvajanje …)
2. Okrepiti teritorialni dialog (koordinacija, usklajevanje, dopolnjevanje)
3. Uskladiti vsebine in cilje s potrebami regij
4. Dopolnjevanje in sinergije med programi
5. Krepiti zmogljivosti na vseh ravneh
6. Kombinirati vire in oblike financiranja po namenu
7. Upoštevati regionalne potrebe v nacionalnih prioritetah
8. Jasno ločiti regionalne od lokalnih in sektorskih projektov
9. Financirati celovite projekte z zagotovljenim delovanjem po zaključku
10. Vzpostaviti učinkovit sistem spremljanja in vrednotenja

Pet ključnih sporočil

1

Realna pričakovanja

Cilje, višino, namene in oblike podpore uskladiti z obsegom razvojnih problemov, kakor tudi z razpoložljivimi sredstvi. Podporo usmerjati glede na potrebe in razvojni potencial območij.

2

Strateški regijski projekti

Del ovojnice DRR za projekte, ki povežejo več občin, prispevajo k merljivemu cilju RRP in imajo dogovorjeno upravljanje.

3

Predvidljiv okvir

Stabilen večletni okvir, zgodnji začetek, financiranje projektne dokumentacije in zaloga zrelih projektov.

4

Povezani in trajni projekti

Infrastrukturo povezati s kadri in inovacijami. Določiti program uporabe, upravljavca in vir stroškov delovanja. Vire financiranja izbrati po namenu.

5

Spremljanje od prvega dne

Trajni identifikator, enotni kazalniki in primerjava z izhodiščem. Spremljanje 3–5 let po zaključku.

Vprašanje

Kako izboljšati zasnovo, financiranje in upravljanje regionalne politike, da bodo njeni ukrepi usklajeno odgovarjali na različne potrebe regij ter ustvarjali trajne razvojne učinke?

Regionalni dnevi: Ankaran 2026

Razvojni učinki uspešnih podjetij v manjših slovenskih mestih

David Bole

ZRC SAZU
Geografski inštitut Antona Melika

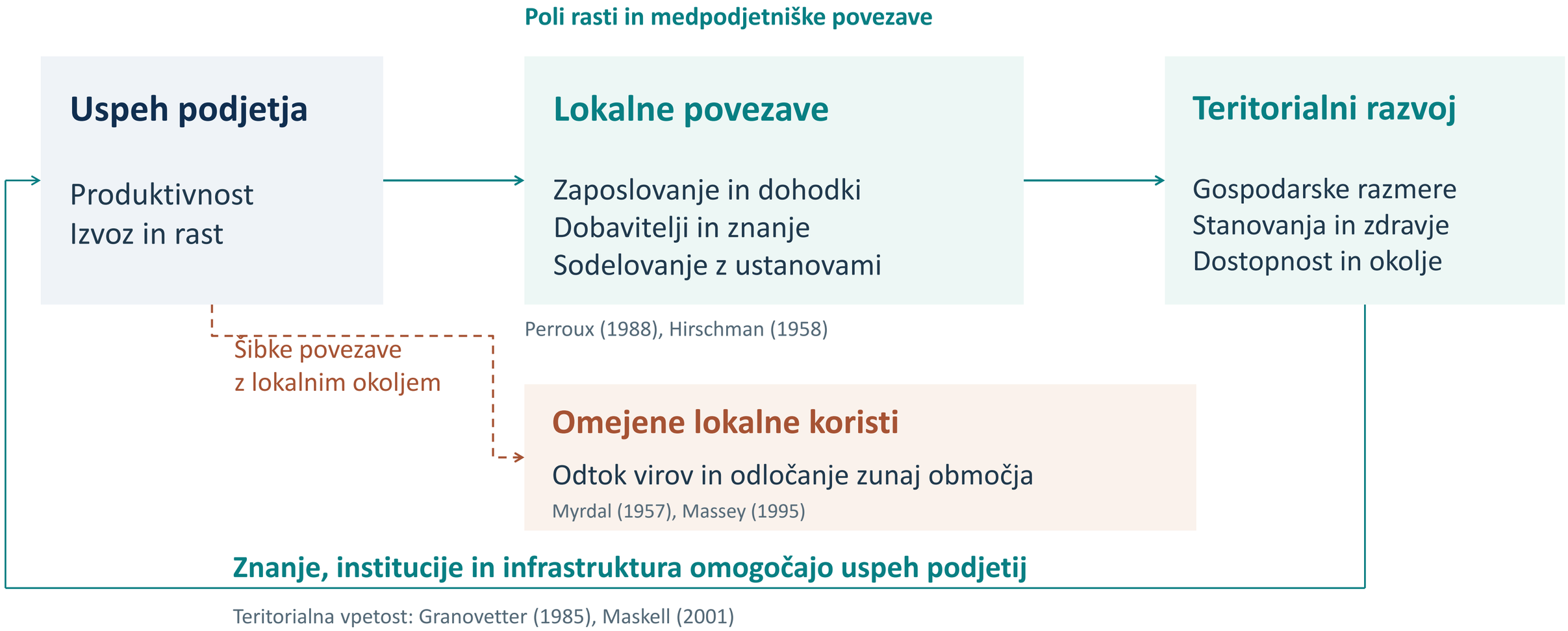
Projekt Hidden Champion Towns · ARIS J6-60103

ZRC SAZU

Kako se uspeh podjetja preliva v razvoj?

Prelivanje koristi je odvisno od povezav podjetja z lokalnim okoljem.

Slovenski izbor skritih prvakov

Koncept Hermanna Simona, prilagojen slovenskemu okolju

Velikost

50+

zaposlenih

Izvozna usmerjenost

> 43 %

prihodkov na tujih trgih

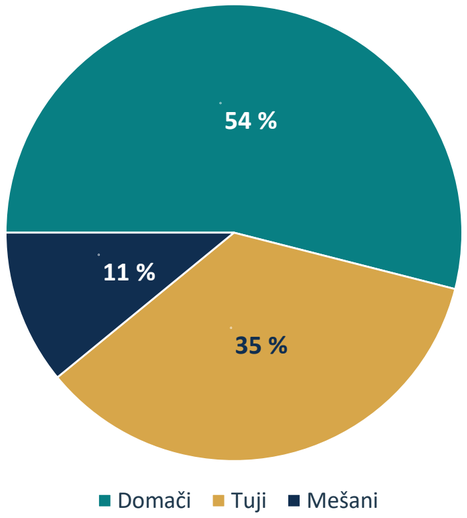
Produktivnost

Nad povprečjem

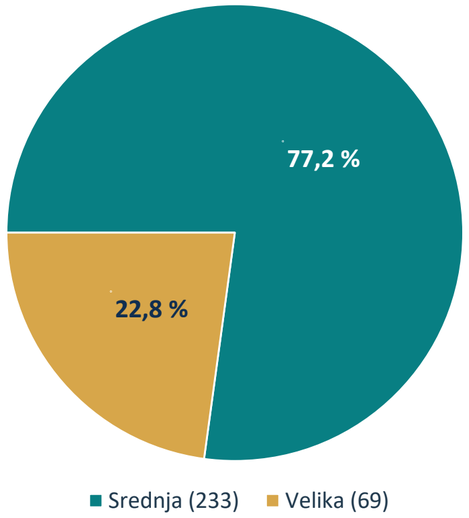
dodana vrednost na zaposlenega v svoji dejavnosti

302 podjetji v Sloveniji

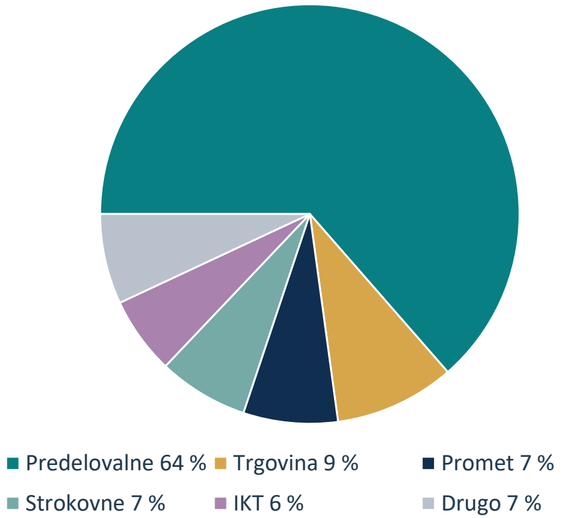
Izvor kapitala

Velikost podjetij

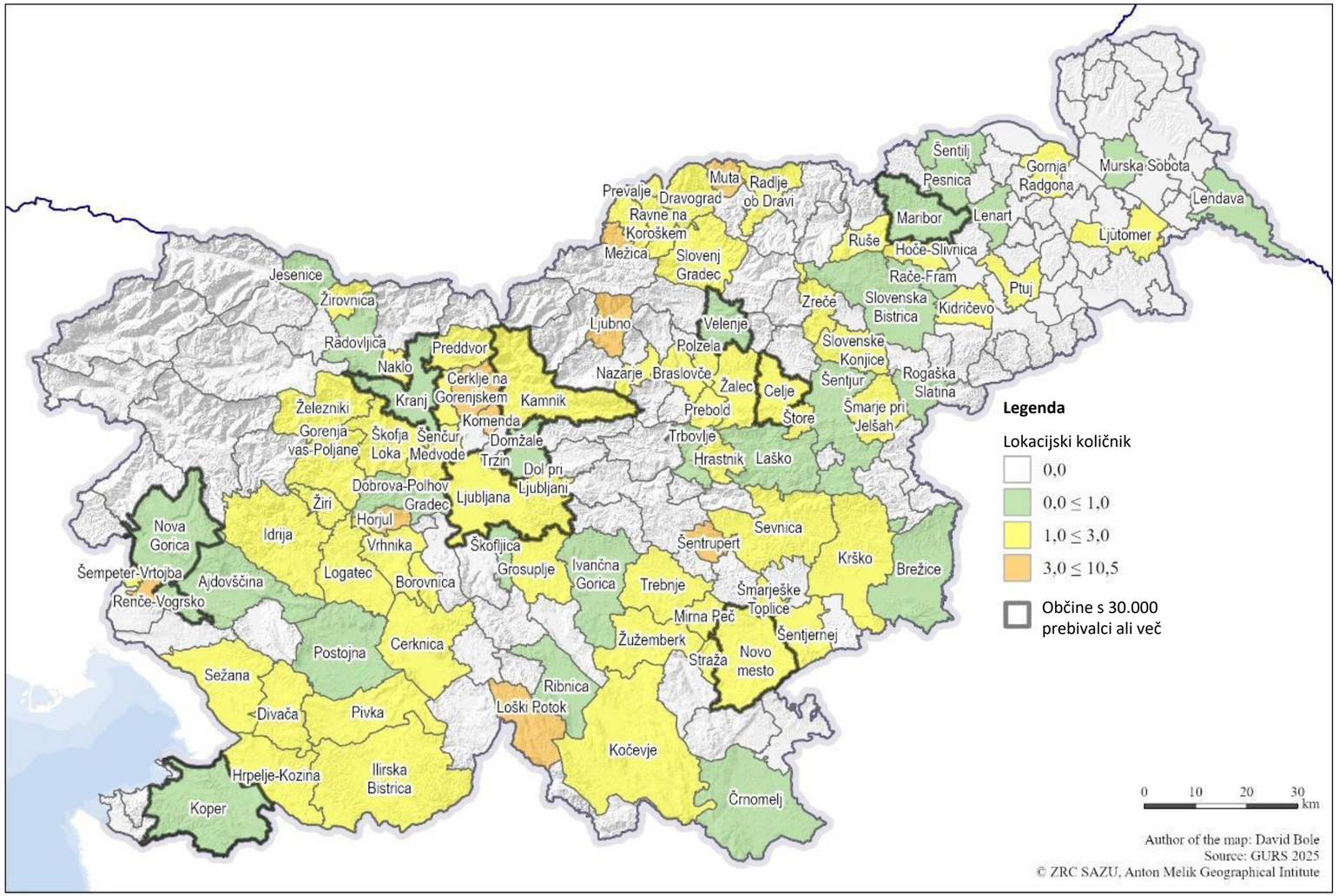
Dejavnosti

Vir: AJPES, izbor 302 podjetij. Deleži so zaokroženi.

Zakaj manjša okolja?

Občine z manj kot 30.000 prebivalci

AJPES in SURS. Zemljevid: David Bole. LQ = 1 pomeni državno povprečje.

183

podjetij v 83 občinah

Približno 60 % vseh izbranih podjetij

Posamezno podjetje ima lahko v manjšem okolju večjo težo.

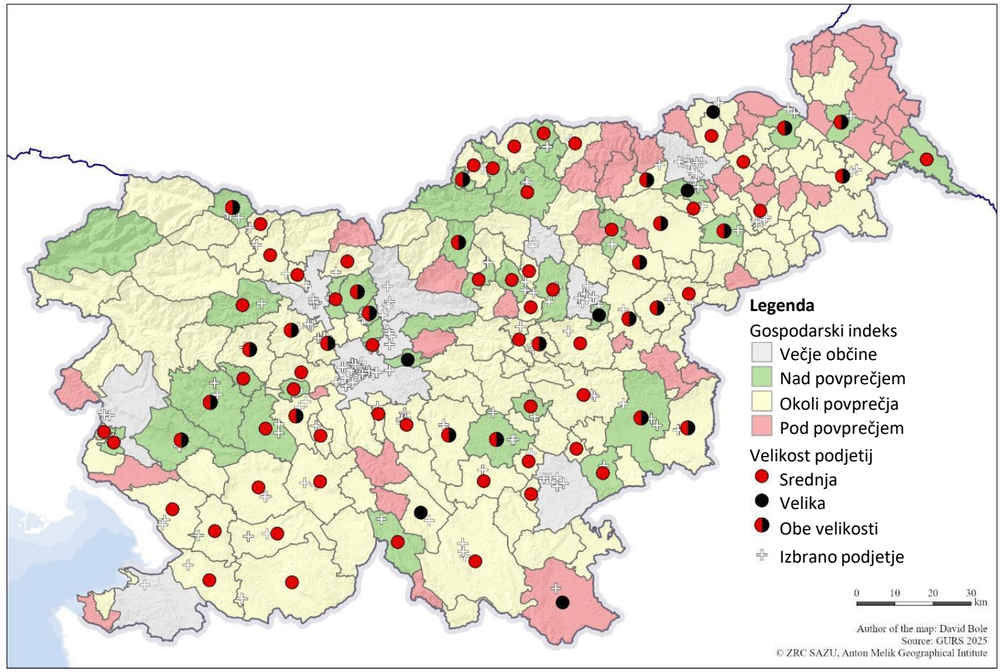
Primerjamo občine z izbranimi podjetji in brez njih.

Gospodarski rezultati in sestava podjetij

	Podjetja v občini	Plače	Investicije na preb.	Tehnološka zahtevnost	Hitro rastoča podjetja	Prihodki podjetij na preb.
	Brez izbranih podjetij	−0,39	−0,37	−0,33	−0,19	−0,37
velikost	Samo srednja	**0,36**	**0,44**	**0,42**	**0,35**	**0,40**
velikost	Samo velika	**1,08**	0,62	0,40	−0,13	**0,32**
velikost	**Srednja in velika**	**0,82**	**0,70**	**0,60**	0,19	**0,85**
Poreklo kapitala	Samo domači kapital	**0,31**	**0,42**	**0,33**	0,31	**0,38**
Poreklo kapitala	Samo tuji kapital	**0,41**	0,29	0,26	−0,15	**0,08**
Poreklo kapitala	**Raznolik izvor kapitala**	**0,83**	**0,71**	**0,67**	**0,32**	**0,78**

Standardizirane vrednosti: 0 = povprečje, več = višje vrednosti.

Odebeljeno: značilna razlika glede na občine brez teh podjetij (Dunn-Holm test)

82 od 83 občin z izbranimi podjetji je v razredu okoli ali nad povprečjem.

Raznolika velikost in izvor kapitala sta povezana z ugodnejšim skupnim gospodarskim profilom.

Ali so boljše tudi življenjske razmere / negospodarski kazalniki?

Izbor kazalnikov

Izbrani kazalniki	Brez teh podjetij	Velikost izbranih podjetij			Izvor kapitala		
		Samo srednja	Samo velika	Obe velikosti	Samo domači	Samo tuji	Raznolik izvor
Družbene in demografske razmere							
Indeks staranja	0,16	−0,22	−0,26	−0,25	−0,26	−0,36	−0,19
Terciarno izobraženi	−0,28	**0,48**	0,16	**0,33**	**0,20**	**0,77**	**0,53**
Registrirana brezposelnost	0,12	−0,26	0,18	−0,06	−0,32	−0,22	0,00
Dolgotrajna brezposelnost	0,00	−0,08	0,45	0,05	−0,08	−0,43	0,18
Stanovanjske razmere							
Površina stanovanj	0,03	0,11	−0,09	−0,35	0,04	0,37	−0,23
Brez osnovne infrastrukture	0,30	**−0,40**	−0,29	**−0,52**	**−0,39**	**−0,55**	**−0,44**
Brez centralnega ogrevanja	0,26	**−0,38**	−0,43	**−0,36**	−0,20	−0,48	**−0,53**
Brez priklopa na kanalizacijo	0,24	**−0,34**	0,00	**−0,45**	**−0,18**	−0,32	**−0,53**
Prazna stanovanja	0,28	**−0,37**	−0,19	**−0,52**	**−0,23**	−0,28	**−0,60**
Zdravje in varnost							
Prezgodnja umrljivost	0,04	−0,09	0,27	−0,08	−0,10	−0,05	−0,02
Dnevi bolniške odsotnosti	0,22	**−0,36**	−0,58	−0,13	−0,28	−0,59	**−0,28**
Kriminaliteta	−0,18	**0,31**	0,22	0,16	0,09	0,21	**0,44**
Poškodbe pri delu	−0,05	0,00	**0,72**	0,07	0,17	−0,13	0,03

Z-vrednosti: 0 = povprečje. Zeleno = ugodneje, rdeče = slabše, sivo = opisni kazalnik. Krepko: $p < 0,05$ (Dunn–Holm).

Manj enotne razlike

← Več izobraženih.
Pri staranju in brezposelnosti razlike niso potrjene.

Jasnejše stanovanjske prednosti

← Manj infrastrukturnih primanjkljajev in praznih stanovanj v več skupinah.

Mešani rezultati

← Manj bolniške, več kriminalitete v nekaterih skupinah.
Pri umrljivosti in poškodbah razlike niso potrjene.

1. Uspešna podjetja tudi zunaj velikih mest / značilna geografija

183 izbranih podjetij v 83 občinah z manj kot 30.000 prebivalci

Starejša industrijska območja

Postopna evolucija, vzdrževanje specifičnega razvoja
Industrijska tradicija in podedovano znanje

Novejša suburbanizirana industrijska območja

Povsem nov razvoj, „greenfield“ investicije
Dostopnost in bližina širšega trga dela

Različni prostori kažejo na različne razvojne poti, ki jih je treba upoštevati!

Fotografiji: Občina Ravne na Koroškem (SIJ Metal Ravne) in Protim (Raycap, Komenda)

2. Kaj lahko pojasni različne razvojne učinke?

EMPIRIČNI VZOREC

Manj enoten gospodarski profil **Samo tuji kapital / samo velika podjetja**	**Ugodnejši skupni gospodarski profil** **Raznolik izvor / srednja in velika podjetja**

MOŽNA RAZLAGA: RAZLIČNA LOKALNA VPETOST

»Branch plant« **Odločanje in razvoj drugje**	**Lokalni socialni, prostorski in zgodovinski kapital** **Znanja, vezi, industrijska tradicija, prostori**
↓	↕
Podjetje s šibkimi lokalnimi povezavami	**Podjetje, ki lokalne vire uporablja in nadgrajuje**
⇣	⇕
Omejeno prelivanje znanja in koristi v lokalno okolje	**Dobavitelji, šole in prebivalci: širjenje znanja in lokalnih koristi**

Domače lastništvo in raznolikost lahko podpirata vpetost v lokalno razvojno pot.

3. Kaj to pomeni za razvojne dokumente?

Strategija regionalnega razvoja 2026–2050 daje okvir za teritorialni pristop.

Usmeritev dokumentov

Policentrični razvoj in izkoristek potencialov regij.

Kakovost življenja ter usklajevanje sektorskih politik.

Naš predlog za izvedbo

- **Vključiti tudi manjša industrijska mesta in njihove specifike (brez generičnih formulacij)**
- **Podarek NE zgolj na podpori podjetjem, ampak povezovanju podjetij z lokalnimi dobavitelji in lokalnim znanjem.**
- **Uskladiti zaposlovanje s stanovanji, mobilnostjo in storitvami.**

Razvojni cilj: razvoj gospodarstva in podjetništva, ki je vpeto v lokalno okolje in je hkrati „produkt“ lokalnega okolja

Ključno vprašanje: kaj od uspeha podjetja ostane v kraju?

Hvala za pozornost

ZRC SAZU

Hidden Champion Towns

(Skriti) industrijski prvaki: izvor, značilnosti in prihodnosti industrijskih malih mest

ARIS J6-60103 / NKFIH SNN 148581

1. februar 2025–31. januar 2028

Slovenija in Madžarska

Vodji projekta: David Bole in Erika Nagy

Več informacij o projektu

giam.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/skriti-industrijski-prvaki-izvor-znacilnosti-in-prihodnosti-industrijskih

Raziskavo podpirata ARIS in NKFIH.

VINAKOPER

IZ ISTRE NA VRH SVETA: Kako lahko regija naredi preboj, ko se poveže

mag. Borut Fakin
direktor Vinakoper
borut.fakin@vinakoper.si

NARAVA NAS UČI

POZNAJMO SVOJE OKOLJE

POVEŽIMO NAŠE PREDNOSTI

SKUPAJ USTVARIMO VEČ

OHRANIMO ZA NAPREJ

POZNAJMO SVOJE OKOLJE

Ne iščimo prednosti drugje. Razvijajmo tisto, kar imamo samo mi.

IZ ISTRE NA VRH SVETA!

Regija svojega preboja ne more graditi na posnemanju drugih, ampak na prepoznavanju in razvoju lastne identitete.

Avtohtone sorte so jedro identitete Vinakoper in temelj produktov, s katerimi smo ambasadorji Istre v svetu.

Decanter priznanja dokazujejo, da lokalna posebnost lahko postane svetovna kakovost in hkrati močno poveže regijo.

POVEŽIMO NAŠE PREDNOSTI

Kaj lahko v regiji naredimo enkrat skupaj, namesto večkrat vsak zase?

19 ISTRSKIH VINARJEV. ENO POSLANSTVO, ENA VIZIJA. ENA ZADRUGA.

S povezovanjem posameznih ponudnikov se oblikuje močnejši skupni nastop, ki lahko odpre priložnosti, nedosegljive posameznikom.

Skupaj lahko učinkoviteje nagovarjamo iste obiskovalce, trge in priložnosti. Vsak partner prispeva svojo prednost, skupna ponudba pa ustvari večji doseg.

Energijo, ki jo prihranimo s sodelovanjem, lahko vložimo v razvoj.

MA·RE ISTRA

POVEŽIMO NAŠE PREDNOSTI

Preden ustvarimo nekaj novega, poglejmo, kaj lahko povežemo.

SKUPNA DOŽIVETJA PREDNOSTI REGIJE.

Nova vrednost pogosto ne potrebuje novega vira. Potrebuje novo povezavo.

V Vinakoper že tradicionalno martinovanje ustvarjamo skupaj z istrskimi vinarji.

Združeni smo tudi v dobrodelnosti: skupen produkt dobrodelnega vina.

POVEŽIMO NAŠE PREDNOSTI

Preden ustvarimo nekaj novega, poglejmo, kaj lahko povežemo.

DOŽIVETJA, KI ODRAŽAJO ŽIVLJENJSKI UTRIP REGIJE.

Vrednote gospodarstva regije se odražajo skozi ponudbo; kjer je ta sodelovalna, zaživijo v vsej raznolikosti.

V Vinakoper odnos do gastronomije in vinogradništva ter kulturo pitja razvijamo s partnerji v našem gastro labu KeBon ter hišni restavraciji KOGO, na naših dogodkih Dolce Vita in Vinakoper Live ter v sodelovanjih z izobraževalnimi institucijami.

SKUPAJ USTVARIMO VEČ

Pravo partnerstvo ustvari novo vrednost. Iščimo projekte, ki jih brez partnerjev ne bi mogli ustvariti.

1 + 1 NI NUJNO 2

Ko povežemo različna znanja, produkte in perspektive, nastanejo najbolj avtentične istrske zgodbe.

V Vinakoper s partnerji razvijamo:

- ekskluzivne edicije elikonočnega jajca Altroke by Vinakoper in panettona Esenca Istre;
- Izjemne projekte kot je glasbeno vino Sara
- Kozmetične izdelke kot so KeBell in naša linija SPA.

SKUPAJ USTVARIMO VEČ

Ustvarjajmo zgodbe, ki ji kupci vsako leto težko pričakujejo, kot naš darilni program Viiakoper.

OHRANIMO ZA NAPREJ

Če želimo dolgoročno ustvarjati iz Istre, moramo dolgoročno skrbeti za Istro.

SAMO ENA JE ISTRA!

SAMO ENA JE ISTRA

Ohranjen prostor ni samo vrednota. Je osnova za prihodnje produkte, turizem, kmetijstvo in kakovost življenja.

V Vinakoper v okviru platforme Samo ena je Istra realiziramo trajnostne pobude ter družbeno odgovorne akcije, kot je Pridi varno domov.

Že več kot četrt stoletja pa izvajamo tudi dobrodelno licitacijo barikovih sodčkov, katere sredstva gredo PO Splošne bolnišnice Izola.

REGIJA NAREDI PREBOJ, KO SE POVEŽE.

Lokalne prednosti so izhodišče. Partnerstva so način, kako iz njih ustvarimo več, kot bi lahko vsak sam.

VINAKOPER

HVALA ZA POZORNOST.

mag. Borut Fakin
direktor Vinakoper
borut.fakin@vinakoper.si

Slovenski regionalni dnevi 2026

Demografija kot del regionalnega razvoja

Od izziva do konkretnih rešitev

Jasmina Opec Vörös
MDDSZ
Ankaran 2026

Regije brez ljudi ne bodo obstajale

Ljudje so temelj regionalnega razvoja

Razvojne politike dobijo smisel, ko izboljšujejo življenje ljudi.

Trije ključni demografski procesi

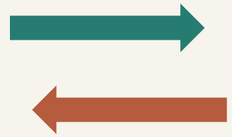
Staranje prebivalstva

Daljše življenje in več potreb po oskrbi.

Nizka rodnost

Manj mladih generacij vstopa na trg dela.

Migracije

Ljudje se selijo tja, kjer vidijo prihodnost.

Demografija vpliva na vse razvojne politike

Gospodarstvo in trg dela

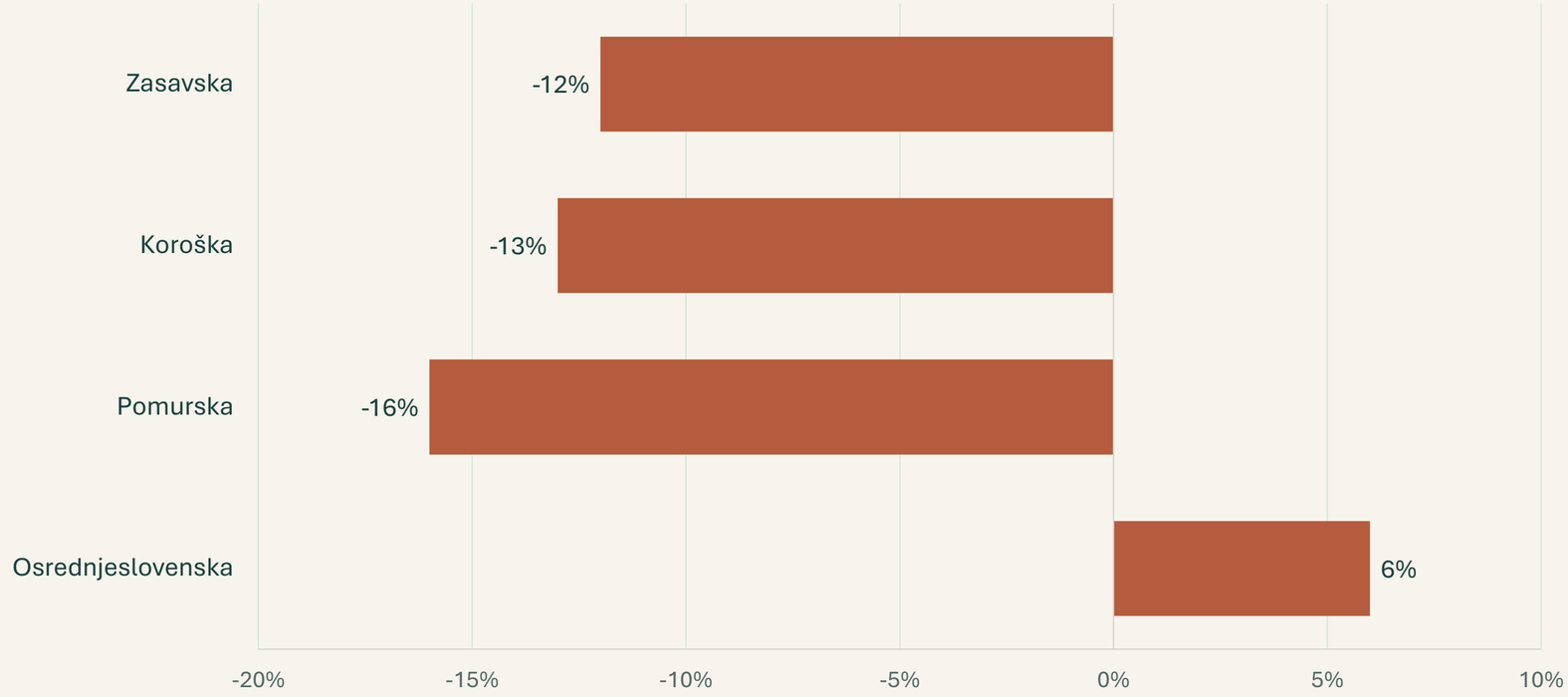
Zdravstvo in socialna vključenost

Izobraževanje

Stanovanja in mobilnost

Projekcije prebivalstva do leta 2050

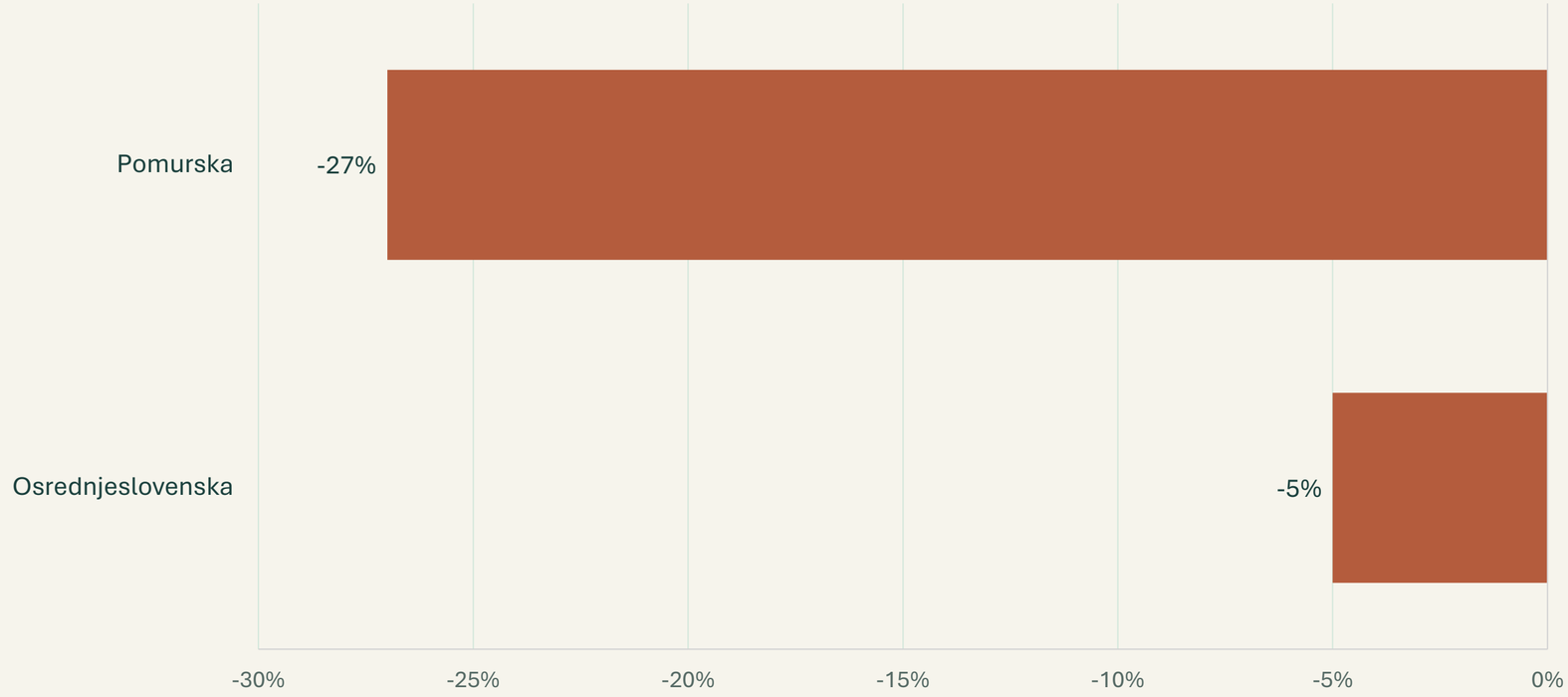
22

odstotnih točk
med največjo rastjo
in največjim upadom

Približna ohranitev: Obalno-kraška, Jugovzhodna Slovenija, Primorsko-notranjska

Vir: Strategija regionalnega razvoja Slovenije 2026-2050

Delovno sposobno prebivalstvo se zmanjšuje

20–64

let

Upad v vseh slovenskih regijah

Vir: Strategija regionalnega razvoja Slovenije 2026-2050

Posledice za razvoj regij

Pomanjkanje delovne sile

Več potreb po zdravstvenih in socialnih storitvah

Spremenjene potrebe po infrastrukturi

Večje razlike v razvojni privlačnosti

Strateški okvir

Strategija dolgožive družbe

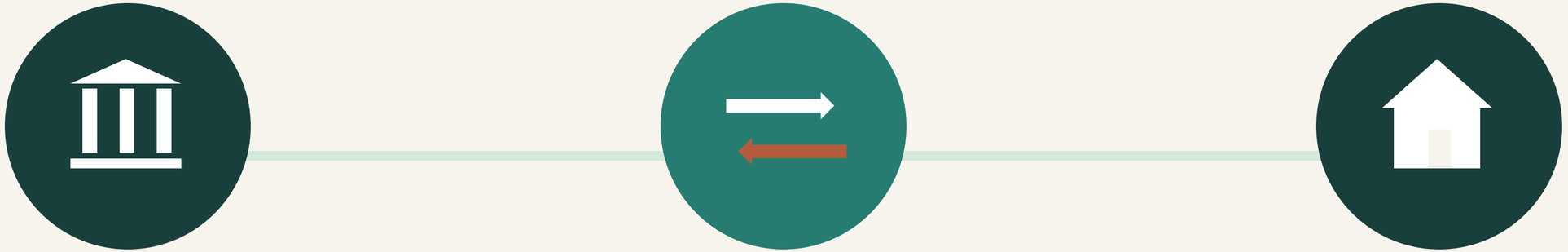
Strategija regionalnega razvoja Slovenije 2026–2050

Aktivno staranje in razvoj človeških virov

Dostopnost storitev

Regionalno prilagojeni ukrepi

Partnerstvo države, regij in občin

Država

Podatki, strokovne podlage, usklajevanje in instrumenti

Regije

Skupne prioritete, povezovanje partnerjev in razvojni programi

Občine

Poznavanje potreb prebivalcev in izvedba ukrepov

Pomurje kot primer regionalnega odziva

27

občin

Pomurska demografska skupina

- Predvidena vključitev vseh občin
- Delovno telo Sveta Pomurske razvojne regije
- Skupni ukrepi in medobčinski projekti

Štiri vsebinska področja sodelovanja

Trg dela in izobraževanje

Samostojno, zdravo in varno življenje

Vključenost v družbo

Okolje za aktivnost v vseh življenjskih obdobjih

Predlog regijskih demografskih pisarn

Strokovna in izvedbena podpora regijam in občinam

Podatki in analize

Prepoznavanje skupnih izzivov

Priprava projektov in povezovanje partnerjev

Podpora pri financiranju in spremljanju rezultatov

Tri ključna sporočila

1. **Demografija je ključno razvojno vprašanje regij.**
2. **Rešitve morajo izhajati iz potreb posameznih regij.**
3. **Rezultati zahtevajo sodelovanje države, regij in občin.**

Ljudje soustvarjajo močne regije

Naša naloga je ustvarjati pogoje, v katerih bodo ljudje v vseh slovenskih regijah videli svojo prihodnost.

Hvala.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA LOKALNO SAMOUPRAVO, KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Sofinancira Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

RRA GIZ
ZDRUŽENJE REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJ

ZRC SAZU

Slovenski regionalno razvojni sklad
Slovenian Regional Development Fund

OKROGLA MIZA

FINANCIRANJE RAZVOJA REGIJ

MODERATOR:
Matjaž Ribaš, SRRS

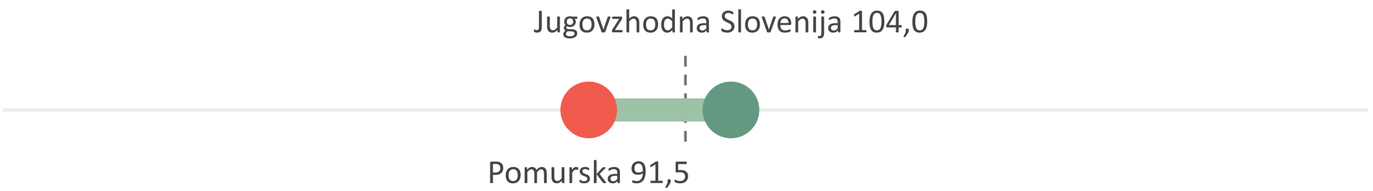
SODELUJOČI:
Rok Šimenc, MLSKRR
dr. Robert Drobnič, MLSKRR
dr. Damjan Kavaš, IER
dr. Jure Meglič, BSC Kranj
Peter Velikonja, PHV d.d.

Razlike nastajajo pri ustvarjanju, ne pri dohodku…

BDP na prebivalca, 2024

Razpoložljivi dohodek na prebivalca, 2025

2,8-krat

višji BDP na prebivalca osrednjeslovenske regije kot zasavske – največja razlika od leta 2000

12 %

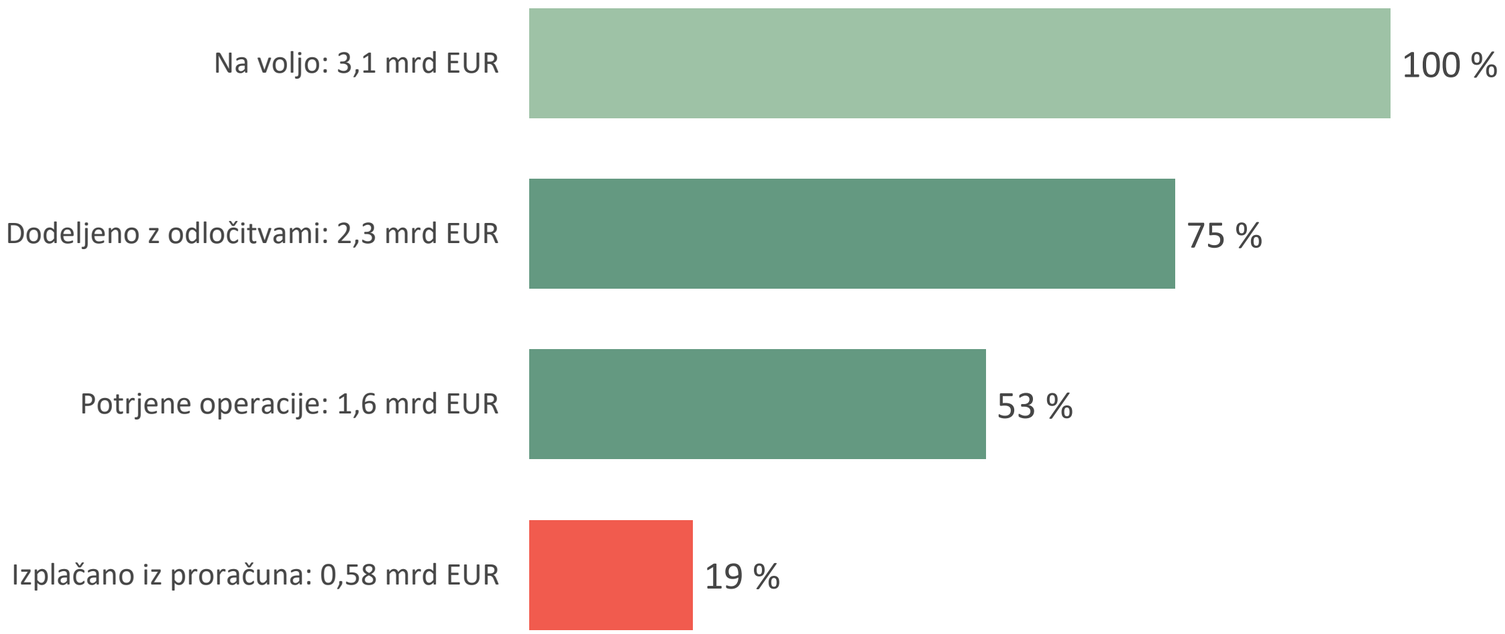
razlika v razpoložljivem dohodku na prebivalca med najvišjo in najnižjo regijo

Kaj natančno financiramo, ko financiramo razvoj regij?

Indeks, Slovenija = 100. Vir: SURS – regionalni BDP 2024 (16. 12. 2025); razpoložljivi dohodek gospodinjstev po regijah 2025 (22. 10. 2026).

Denar je dodeljen, projekti zamujajo…

Kohezijska politika 2021–2027, EU del, stanje 30. 9. 2026

4,3 mrd EUR

javnih sredstev kohezijske politike 2021–2027, od tega 3,1 mrd iz EU; rok porabe konec 2029

6 %

EU sredstev za povratne finančne instrumente: 190 mio EUR prek SID banke

¼

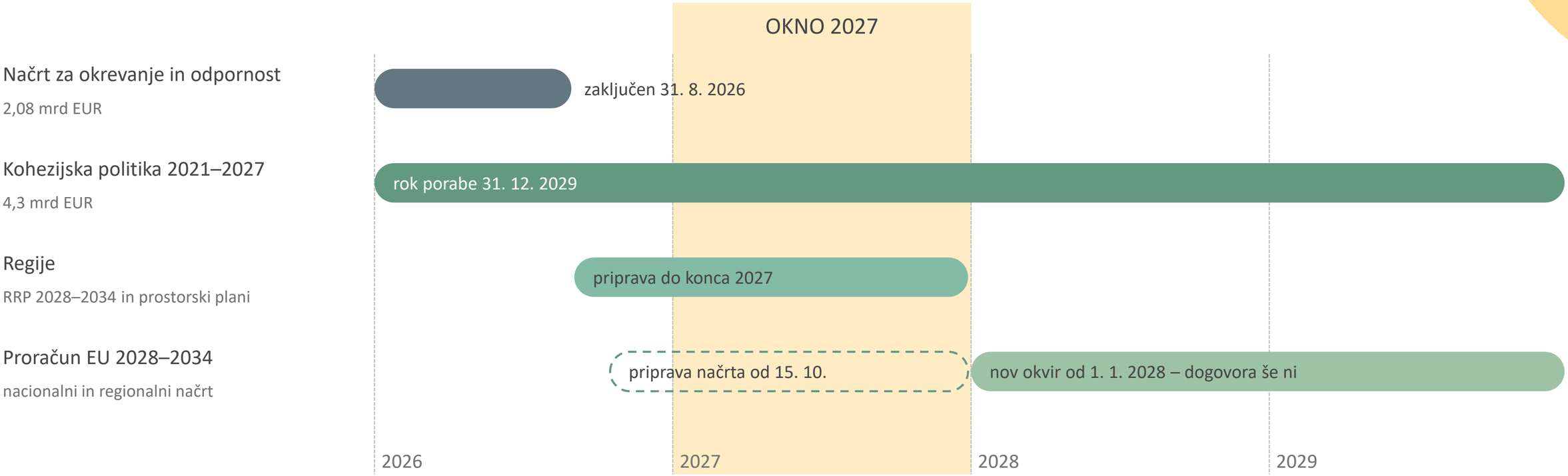
sredstev teče prek teritorialnih mehanizmov: dogovori za razvoj regij, pravični prehod, CTN, CLLD

Regije same soodločajo le pri dogovorih za razvoj regij – okoli 11 %.

Je ozko grlo denar – ali zreli projekti?

Vir: evropskasredstva.si, stanje črpanja 30. 9. 2026; SID banka (11. 3. 2026); teritorialni mehanizmi: MLSKRR, navodila CTN, gov.si; izračun SRRS.

Okno med dvema obdobjema…

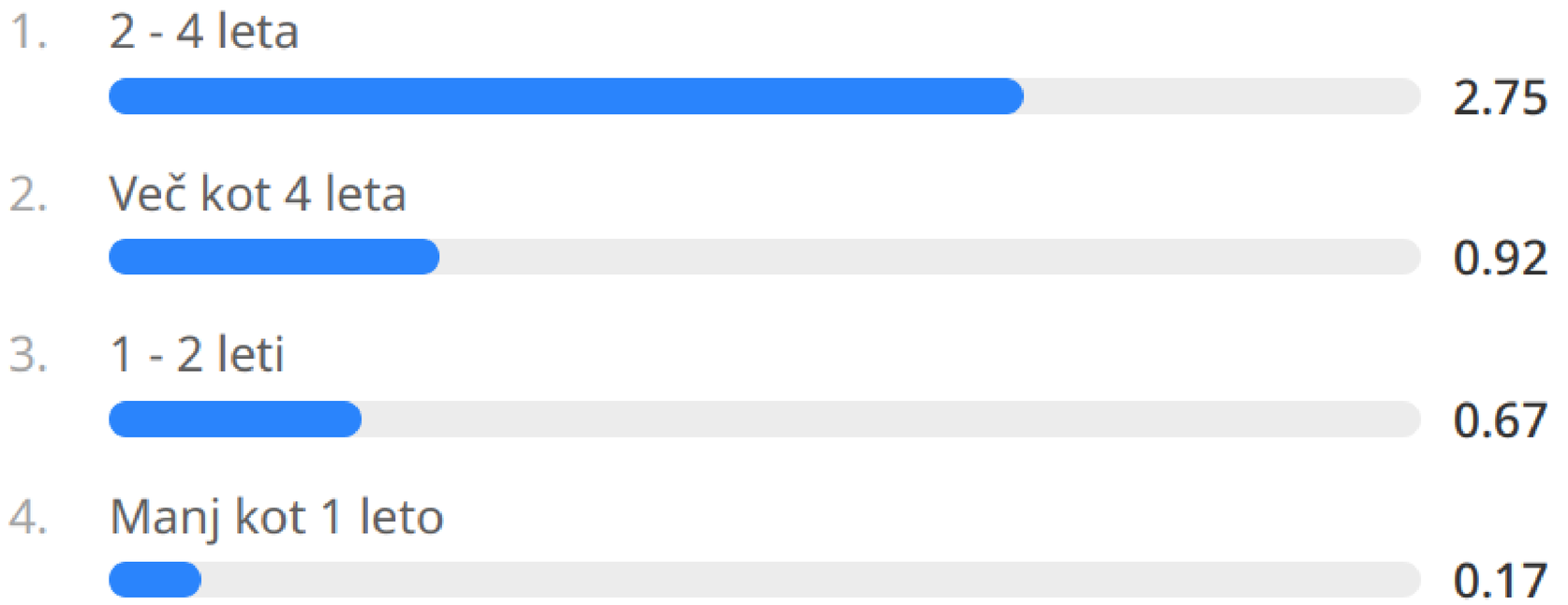

Kateri projekti bodo finančno zaprti, ko se okno odpre?

Vir: URSOO – šesta sprememba NOO (julij 2026); MLSKRR (15. 10. 2026); sklepi Evropskega sveta (16. 10. 2026); MLSKRR – priprava RRP 2028–2034.

Koliko časa v povprečju mine od ideje do prijave strateškega projekta?

0 2 4

Kaj bi najbolj skrajšalo pot od strategije do finančno zaprtega projekta?

0 2 5

(1/2)

1. Poenostavitev postopkov (manj birokracije pri prijavah) — 3.48
2. Stalno odprti javni pozivi (namesto javnih razpisov) — 2.36
3. Sredstva za pripravo projektov (tehnična pomoč) — 0.88
4. Ugodna posojila za financiranje lastnega deleža — 0.64
4. Več kadra v RRA in občinah — 0.64

Kaj bi najbolj skrajšalo pot od strategije do finančno zaprtega projekta?

0 2 5

(2/2)

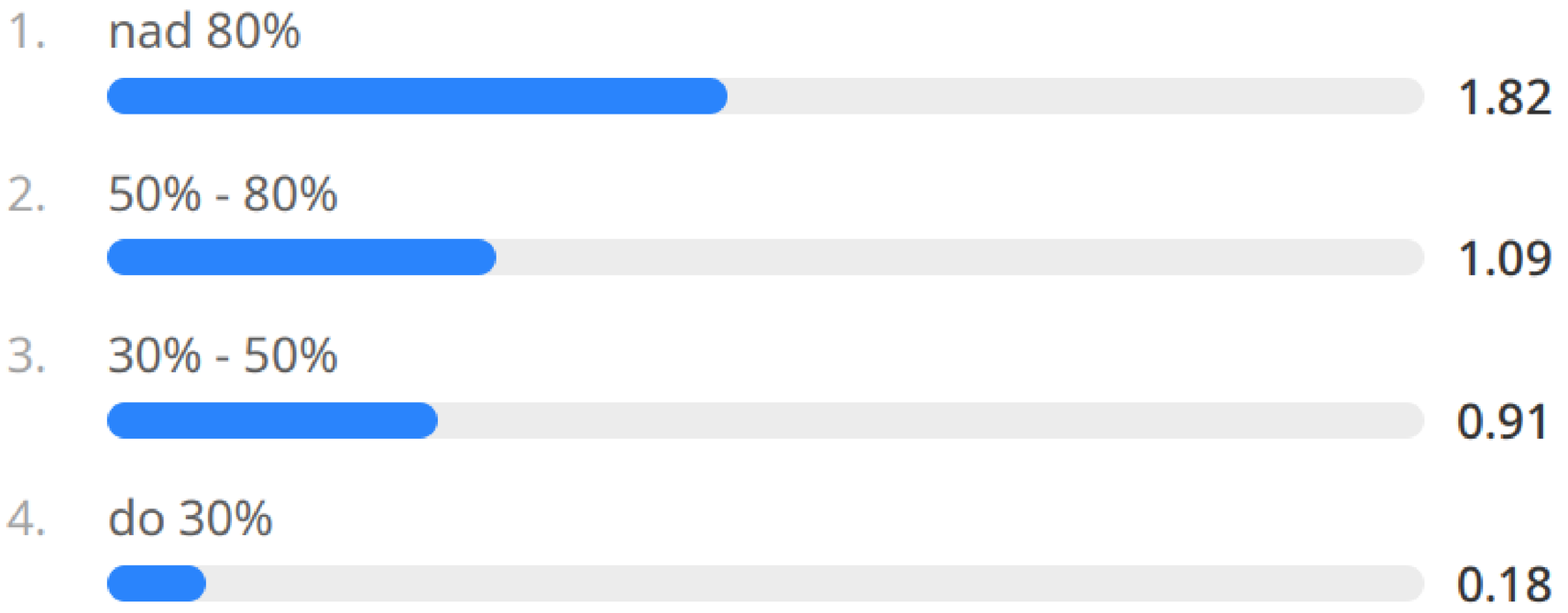
6. Zavezujoč dogovor z znano kvoto

0.44

Bodimo iskreni: brez kolikšnega deleža sofinanciranja vaš glavni regijski projekt "pade v vodo"?

0 2 2

Kateri nalogi bi morali v prihodnjih letih dati največjo prednost pri izvajanju Strategije regionalnega razvoja Slovenije do leta 2050?
(1/2)

0 3 2

Kateri nalogi bi morali v prihodnjih letih dati največjo prednost pri izvajanju Strategije regionalnega razvoja Slovenije do leta 2050?

0 3 2

(2/2)

6. Učinkovitejše spremljanje in vrednotenje razvojnih učinkov

1.16

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA LOKALNO SAMOUPRAVO, KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Sofinancira Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

RRA GIZ
ZDRUŽENJE REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJ

ZRC SAZU

Slovenski regionalno razvojni sklad
Slovenian Regional Development Fund

ZAKLJUČEK SLOVENSKIH REGIONALNIH DNI 2026

